

STUDIE- OCH YRKESVÄGLEDNING

Barn- och utbildningsförvaltningen, Simrishamns kommun

Varför studie- och yrkesvägledning?

Att göra val inför framtiden är en ständigt pågående process. Elevens studie- och yrkesvägledning ingår i skolans uppdrag. Uppdraget är viktigt och omfattande och syftar till att stödja eleverna i att kunna göra underbyggda val. Att man som ung utvecklar förmågan att göra underbyggda val är betydelsefullt både för individen och samhället. En utmaning för skolan är att öka andelen elever som blir behöriga till gymnasiet och som avslutar gymnasieskolan med fullständiga betyg samt att förbättra matchningen med arbetsmarknaden. För det krävs kunskap, medvetna strategier och arbetsätt. När arbetet med studie- och yrkesvägledning genomsyrar undervisningens alla ämnen ges varje elev möjlighet att möta valsituationer och framtiden på bästa möjliga vis.

Varför en plan?

Planen förtydligar vad studie- och yrkesvägledning är, vilka mål vi har med studie- och yrkesvägledningen samt hur vi arbetar inom barn- och utbildningsförvaltningen i Simrishamns kommun. Oavsett vilken elev, i vilken skola eller vilken vuxen som arbetar så ska individen ges samma förutsättningar att tillägna sig den kunskap som behöver för att kunna göra underbyggda framtidsval. Den här planen ska fungera som ett stöd för planerande och genomförande av verksamheten.

Vilka inkluderas?

Planen vänder sig främst till dig som arbetar i inom barn- och utbildningsförvaltningens verksamheter grundskola, gymnasieskola och särskola oavsett om du är rektor, pedagog eller studie- och yrkesvägledare.

Centrala begrepp

SYV i vid bemärkelse innebär att studie- och yrkesvägledningen är hela skolans ansvar och ska vara en integrerad del i undervisningen, dvs all den verksamhet som bidrar till att ge elever kunskaper och färdigheter som underlag för att fatta beslut om framtida studie- och yrkesval. Det handlar om till exempel praktiska arbetslivserfarenheter, studiebesök, utbildningsinformation och aktiviteter för att utveckla elevens självkänedom.

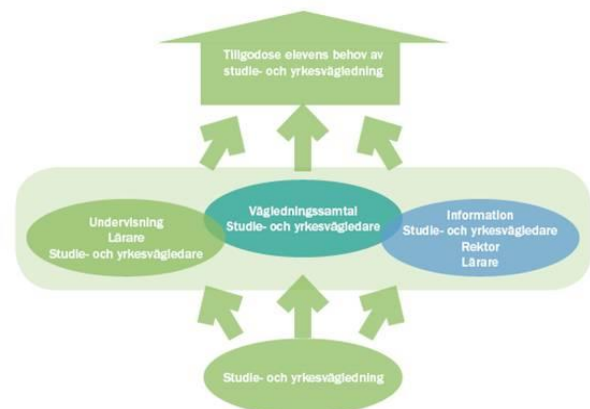

Fig. Skolans studie- och yrkesvägledning kan genom undervisning, vägledningssamtal och informationsinsatser tillgodosse elevernas behov av vägledning.

Ur Skolverkets allmänna råd för arbete med studie- och yrkesvägledning

SYV i snäv bemärkelse är den personliga vägledning som studie- och yrkesvägledaren ger i form av vägledningssamtal, individuellt och i grupp. Här ges den enskilde eleven möjlighet att reflektera över sig själv i relation till olika framtidsvägar. Studie- och yrkesvägledningen måste utgå från elevens behov och förutsättningar samt kunna anpassas för att på bästa sätt stödja eleven att gå vidare i sin valprocess och att genomföra sina beslut.

Valkompetens innebär att man har utvecklat kunskaper både om sig själv och olika valalternativ. I begreppet ingår också förmågan att kunna väga samman personliga faktorer med valalternativen för att kunna göra underbyggda studie- och yrkesval. Tillkommer gör även färdighet att genomföra beslut man har fattat.

Valkompetens

Skolverket

Av Skolverket

Roller och ansvar

Huvudmannen ska:

- årligen genomföra en uppföljning av övergripande målsättning,
- ha kännedom om och arbeta enligt styrdokumentet och huvudmannens plan för studie- och yrkesvägledning,
- fördela resurser till studie- och yrkesvägledning utifrån kartlagda behov.

Rektor ska:

- årligen genomföra en uppföljning av övergripande målsättning,
- ha kännedom om och arbeta enligt styrdokumentet och skolans plan för studie- och yrkesvägledning,
- fördela resurser till studie- och yrkesvägledning utifrån kartlagda behov,
- diskutera uppföljningen och resultaten med hela skolans personalgrupp.

Studie- och yrkesvägledare ska:

- samordna studie- och yrkesvägledningsinsatserna utifrån styrdokumentet och skolans plan för verksamheten,
- vara delaktig i kartläggning och uppföljning.

Lärare ska:

- ha kännedom om och arbeta enligt styrdokumentet och skolans plan för studie- och yrkesvägledning,
- genomföra kartläggning, planering och uppföljning.

Effektmål

Målen är satta med utgångspunkt i att en slutförd gymnasieutbildning är på många sätt en avgörande faktor för ungdomars etablering på arbetsmarknaden och för övergång till fortsatta studier. Det i sin tur är en välkänd framgångsfaktor för den enskildas möjlighet

att lyckas i livet. Den största andelen av eleverna påbörjar en gymnasieutbildning när de är klara med grundskolan. Men inte alla. En av gymnasieskolans största utmaningar (nationellt) är också att många elever inte når målen med utbildningen. Effekter av studie- och yrkesvägledningen i Simrishamns kommun mäts enligt nedan.

Effektmål	2017 andel (%)
Ökad andel elever åk 9 (kommunala skolor) med behörighet till yrkesprogram på gymnasiet	75,8 (elever folkbokförda i kommunen 80,8)
Ökad andel elever som avslutar gymnasiet inom 3 år (elever folkbokförda i kommunen)	69,4 (kommunala skolor 61,6)

Verksamhetsmål: Elever kan själva berätta om sin studie- och yrkesvägledning och beskriva vilken nytta de har haft av den.

Aktivitetsplan

I aktivitetsplanerna tydliggörs de områden som studie- och yrkesvägledningen rör sig inom. I Simrishamns kommun prioriteras att utveckla studie- och yrkesvägledning i undervisningen. Varje enskild verksamhet konkretiserar det egna arbetet under varje rubrik i en egen plan.

Det är viktigt att det finns en strategi för skolans arbete med arbetslivskontakter som säkerställer att eleven i kontakter med arbetslivet ges möjligheter att utveckla kunskaper och erfarenheter som kan kopplas till sitt studie- och yrkesval.

Arbetet med studie- och yrkesvägledning är allas ansvar och får önskad effekt när det genomsyrar den undervisning som bedrivs. Som komplement till det erbjuds verksamheterna samarbete med nedanstående organisationer. De blir med fördel en del i aktivitetsplanen.

- **AMK (Arbetsmarknadskunskap);** som verkar för att skapa en större förståelse hos unga, att få dem att tänka till och göra medvetna studie- och yrkesval. Besöker skolor och pratar med unga om hur arbetsmarknaden ser ut och förändras. Har ett nära samarbete med arbetsgivare och kan därför ge en uppdaterad bild av kompetensbehov.
- **UF (Ung Företagsamhet);** ger barn och ungdomar möjlighet att träna och utveckla sin kreativitet, företagsamhet och sitt entreprenörskap.
- www.hejsyv.se; webblesurs med bl.a. förslag på lektionsupplägg.

Inför arbetet med skolans aktivitetsplan

Elever ställs inför valsituationer redan tidigt under sin skolgång och behöver kunskaper och erfarenheter som underlag för sina val. Det ska alla som arbetar i skolan bidra med. Skolan behöver alltså ha en bred repertoar av insatser och aktiviteter för att tillgodose elevernas olika behov av studie- och yrkesvägledning. Genom information, undervisning och vägledning kan skolan arbeta med att vidga elevernas perspektiv. Därigenom kan eleverna få möjlighet att upptäcka andra yrkesområden än de som de genom sin bakgrund redan känner till.

Skolan skapar sin egen aktivitetsplan i denna mall. Planen revideras årligen i samband med läsårsstart.

Förhåll er till följande frågor i er planering av studie- och yrkesvägledning på skolan/i arbetslaget.

- Hur väver vi in studie- och yrkesvägledning i undervisningen?
- Hur får eleven relevant information om möjligheter med framtida studier och yrkesliv?
- Hur säkerställs vägledningssamtal när behov finns?
- Hur ges elever och vårdnadshavare inflytande i planeringsarbetet?
- Hur bildar undervisning, information och vägledningssamtal en helhet och en röd tråd för eleven?
- Hur möts skolans specifika elevgrupps behov av studie- och yrkesvägledning?
- Hur säkerställer vi att eleven i kontakter med arbetslivet ges möjligheter att utveckla kunskaper och erfarenheter som kan kopplas till sitt studie- och yrkesval?

I de allmänna råden för arbete med studie- och yrkesvägledning förtydligas uppdraget per roll.

Lärare bör i undervisningen:

- ge eleverna möjlighet att utveckla en förståelse för hur kunskaper i ämnet kan ha betydelse i arbetslivet och på så sätt utgöra ett underlag för deras framtida studie- och yrkesval
- utmana, problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, kulturell och social bakgrund som annars kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval
- ge eleverna möjlighet att utveckla allsidiga kunskaper om hur arbetslivet fungerar.

Lärare och studie- och yrkesvägledare bör:

- ge eleven möjlighet att utveckla sin förmåga att genomföra sina val av studier och yrken.

Studie- och yrkesvägledaren bör:

- bidra med sådana specialistkunskaper som kan ha betydelse för elevernas studie- och yrkesval.

... - skolans aktivitetsplan, läsåret 2018/2019

Konkretisera det som är relevant för skolan/skolans årskurser i de allmänna råden, främst s. 25 – 35

- Undervisning och samverkan – skola, utbildning och arbetsliv
- Information inför val av studier och yrken
- Vägledningssamtal

Vissa delar behöver återkomma i flera årskurser, andra inte. Studera exemplet och fyll på för er skola i de årskurser ni har.

Antalet rader/årskurs är inte styrande. Vid behov; ta bort eller skapa fler rader i tabellen.

Exempel:

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig
"Redan under de första åren i grundskolan, och motsvarande skolformer, kan skolan bygga upp kontakter med arbetslivet så att de yngsta elevernas nyfikenhet kring arbete och yrken tas tillvara i undervisningen." S. 26	Eleverna skall ha besökt minst en arbetsplats/termin och ha fått kunskap om vilka olika arbetsuppgifter som finns på dessa samt vad som krävs för att kunna arbeta med dem.	Besök bondgård + brandstation. Bearbetas med yrkesfokus efteråt.	Klasslärare
"En viktig del i skolans ansvar för studie- och yrkesvägledning är att i särskilda vägledningssamtal stödja den enskilde elevens studie och yrkesvalsprocess." s. 35	Eleven skall ha kunskap om olika valmöjligheter inför gymnasievalet, kopplat till egna intressen och framtidsplaner.	Enskilda vägledningssamtal	Syv

Förskoleklass

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Årskurs 1

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Årskurs 2

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Årskurs 3

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Årskurs 4

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Årskurs 5

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Årskurs 6

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Årskurs 7

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Åk 8

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Åk 9

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Åk 10

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Gy åk 1

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Gy åk 2

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig

Gy åk 3

Skolverkets allmänna råd för studie- och yrkesvägledning	Mål att uppnå	Aktivitet (-er)	Ansvarig